

La cultura en un país de valents

Ricard Biel

No hi pot haver autèntica excel·lència en allò que redunda en l'obvietat per tal que, a còpia d'anàlisi, deixi de ser-ho i, en conseqüència, recaigui de nou en l'obvietat, tot i que aquest cop en el sentit més estricte, en una obvietat que resulta transformada, sanejada per al lector a través en aquest cas de l'anàlisi de l'articulista. És aquesta simple aportació el que aquí pretenc, de la mateixa manera que un bon mestre d'escola no transforma a l'acte la societat amb l'alumnat, sinó que li aporta les eines perquè sigui l'alumnat qui, havent-li estat facilitat el terreny adobat per al desenvolupament del criteri propi, la pugui transformar més endavant. Però és clar, el que falla en aquest sil·logisme és que l'objectiu de l'articulista, si més no d'aquest, no és merament instrumental, amb tot allò d'artesà que hi pot haver, sinó també estètic, artístic, o sigui amb voluntat d'elevació, cosa que el mestre no pot pretendre per la mateixa naturalesa del seu ofici. Però això, la qüestió de l'intel·lecte que destil·la art, o altrament l'intel·lecte a seques com a raó de ser de l'articulista, ens portaria no només a un llarg debat, sinó a desviar l'objecte d'aquest article, al qual en qualsevol cas no crec que hi aportï ni gota d'elevació, i no perquè m'hagi de confondre i encasellar-lo en el segon cas; per tal que l'intel·lecte absent d'art pogués adquirir el valor de la tasca del mestre d'escola en el que ara escric, hauria d'anar dirigit a criatures i no a lectors adults, com és el cas. D'aquí l'obligada mediocritat.

Aquesta peça, però, no té a veure amb la capacitat mental del lector de Benzina, sinó amb la greu evidència del funcionament (?) d'aquest país pel que fa a la consideració de la cultura i, per ser més exactes, de la pròpia cultura. Com es pot tenir consideració per la cultura quan no es té cultura? D'acord que es pot tenir fetge i ronyons i no només obviar el fet de tenir-los, sinó també ignorar-ne el funcionament. Però ara no parlo d'un òrgan tangible amb una naturalesa independent d'un altre d'intangible que és la consciència, sinó d'una consciència que es retroalimenta, és a dir, que no es pot projectar sense si

Per a la gran majoria del poble català, la cultura catalana no existeix més enllà del folklorisme. Deu ser l'únic poble del món que autoregula les pròpies manifestacions culturals, acotant-les quan considera que allò que es crea és massa pretensions, no entenen que en realitat és simplement ambicions

mateixa, de la mateixa manera que no hi ha pintura -no hi ha quadre-, sense pintura. Parlo de bucles, de cercles viciosos, i a propòsit d'una qüestió, la cultura, que ja no és que consideri necessària d'anàlisi, sinó de màxima urgència. M'empeny a escriure l'article l'obligació d'un mestre d'escola a explicar que, en l'alfabet, després de la a hi ha la b. I és clar, això és penós. Penosíssim. Perquè no es tracta d'infants, sinó d'uns adults que han d'educar els fills en nom d'una educació que els primers no tenen; uns adults que pretenen bastir els nens d'una cultura en nom de la cultura que tampoc no tenen i que, paradoxalment, no només ignoren sinó que menyspreen, llevat de quan, egoistes, per netejar-se la consciència de manera fossilitzada diuen als fills que han d'estudiar força per ser algú el dia de demà i bla, bla.

Per a la gran majoria del poble català, la cultura catalana no existeix més enllà del folklorisme. Deu ser l'únic poble del món que autoregula les pròpies manifestacions culturals, acotant-les quan considera que allò que es crea és massa pretensions, no entenen que en realitat és simplement ambicions, allò que de fet no és més que l'obligació de tot artista i que per tant no es qüestiona en cap país normal del món, altrament, en el cas de l'escriptor, no cal que es molesti a agafar la ploma. Aquests són els efectes devastadors del galopant autoodi català, només igualable al complex d'inferioritat que l'alimenta.

A l'escriptor en català se li exigeix que allò que digui sigui simpàtic, perquè la vida ja és prou dura i només ens faltes tu, ara. Se li demana, doncs, que a través de l'escriptura exerceixi l'ofici de pallasso de tercera. De manera que en aquest país tenim un enfilall de columnistes als diaris que no només renuncien a escriure més enllà d'ajuntar una paraula rere l'altra, com qui passeja amb bicicleta els caps de setmana i es considera -i el consideren!- ciclista, sinó que taquen la reputació de l'autèntic pallasso. La immensa majoria de columnistes dels mitjans catalans no se sap què són, sabem qui els paga, i sospitem qui realment els manté perquè taquin pàgines de tinta o garlin per les ones dia rere dia. Aquesta és la seva única raó de ser. Més enllà hi ha el buit, l'abisme més absolut. Cal, però, reconèixer un mèrit en aquesta tasca. Si sovint hi ha res més difícil que escriure un bon article, és escriure un mal article. Té un gran mèrit la capacitat de no parar d'escriure sense tenir res a dir.

És insòlita la coherència catalana sobre la pròpia cultura. Com que aquí -no a fora- es dona per fet que no té cap valor, mai no hi ha pressupost, i em passa que em proposen -i rebutjo- encàrrecs -el darrer, un conte de quaranta pàgines- sense parlar-me de calés, talment com qui avisa el lampista perquè li arregli un endoll i, amb sort, li paga amb una tustada a l'esquena i moltes gràcies, passi-ho bé. Ja és ben bé això; si amb la cultura tothom s'hi atreueix és justament perquè la incultura és atrevida. I en això, ni que sigui només en això, aquest és un país de valents.